

Б.Л.Дем'яненко (*Переяслав-Хмельницький*)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПЕРЕЯСЛАВСЬКА ЗЕМЛЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ, ДЕРЖАВНОСТІ Й КУЛЬТУРИ»

Захід відбувся на історичному факультеті Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди 29–31 травня 2007 р. у рамках відзначення 1100-річчя першої літописної згадки Переяслава. Усього з цієї теми було проведено п'ять всеукраїнських наукових конференцій (1992 р., 1994 р., 1996 р., 1999 р., 2001 р.). Цьогорічна була запланована як міжнародна. Її мета – обмін думками між дослідниками, зокрема археологами, які представляють різні держави та наукові школи.

У роботі конференції взяли участь 94 науковці, серед яких 1 член-кореспондент НАН України, 13 докторів наук, професорів, 37 кандидатів наук, доцентів, 13 наукових співробітників, 7 аспірантів, 18 музейних працівників. Географія учасників міжнародної конференції виглядала так: 20 осіб представляли Російську Федерацію (по 8 – із Москви і Санкт-Петербурга, по одному – із Володимир-Рязані, Калуги і Переяслава-Залеського); три науковці прибули з Польщі (2 – із Варшави, 1 – із Бидгоща); по одному учаснику презентували Австрію (Відень), Францію (Париж), Білорусь (Мінськ). Усі інші представляли Україну: Київ, Львів, Полтаву, Чернігів, Переяслав-Хмельницький. Місто Переяслав-Хмельницький було представлено 45 учасниками: викладачами та аспірантами Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.Сковороди (21 особа), науковими співробітниками Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», представниками міської законодавчої влади, вчителями загальноосвітніх шкіл.

Із вітальним словом до учасників та гостей конференції звернулися проректор із наукової роботи Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.Сковороди канд. філософ. наук, доцент *С.Рик* та міський голова Переяслава-Хмельницького *І.Якименко*. Вони розповіли про заплановані заходи до 1100-річчя першої згадки Переяслава у джерелах, про те, як університет і місто готуються до відзначення ювілею, побажали присутнім плідної праці, збагатити вагомим теоретичним внеском розробку зазначеної теми.

Перед початком пленарного засідання 29 травня 2007 р. відбулися презентації книги директора Інституту археології НАН України, академіка НАН України *П.Толочка* «Археология и древняя история (в защиту исторического марксизма)»; книги завідувача відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології НАН України, член-кореспондента НАН України *О.Моці* «Південна «Руська земля»; збірника праць українських візантиністів «Київ-Херсонес-Константинопіль» (*Г.Івакін, К.Цукерман*).

Із доповідями на пленарному засіданні виступили: К.Цукерман – директор Візантійського сектору Колеж де Франс, завідувач кафедри Сорбони, професор (Париж, Франція) – «Два спостереження з приводу літописного договору 907 р.»; *І.Данилевський* – заступник директора Інституту загальної історії РАН, д-р іст. наук (Москва, РФ) – «Біблійні джерела першої літописної згадки Переясла-

ва: нові дані»; *A.Kanneler* – директор Інституту східноєвропейських студій Віденського університету, професор (Відень, Австрія) – «Деякі проблеми вивчення історії Київської Русі»; *A.Кирпичников* – завідувач відділу слов'яно-фінської археології Інституту історії матеріальної культури РАН, д-р іст. наук, професор (Санкт-Петербург, РФ) – «Перші архітектурно-археологічні розкопки в Переяславі-Хмельницькому у 1949 р. Спогади очевидця»; *К.Авер'янов* – Інститут російської історії РАН, д-р іст. наук (Москва, РФ) – «Переяславлі на Русі: проблеми спадкоємності».

29–30 травня 2007 р. працювали дві секції: «Археологія та давня історія Переяславщини й суміжних земель» та «Історія та етнографія Переяславщини XVI–XX ст.».

Робота секції «Археологія та давня історія Переяславщини й суміжних земель» проходила надзвичайно конструктивно, було заслухано значну кількість доповідей, безпосередньо пов'язаних із археологічними пам'ятками та історичним минулим Переяславщини. Інший великий блок доповідей був пов'язаний із темою «трьох Переяславлів», тобто вони були присвячені проблемам взаємозв'язків Півдня і Півночі Русі (паралелі між Переяславлем Руським, Рязанським та Залаським), а третій блок доповідей стосувався проблем вивчення та збереження архітектурних пам'яток давньоруського Переяслава і суміжних земель.

На вечірньому засіданні 30 травня 2007 р. було ухвалене звернення учасників міжнародної наукової конференції до міської ради Переяслава-Хмельницького, в якому звертається увага на необхідність належної охорони комплексу архітектурно-археологічних пам'яток єпископського та княжого дворів XI–XIII ст., а також загрозливу ситуацію, що склалася навколо єпископської брами – видатної пам'ятки переяславського зодчества, яка знаходиться на території приватної садиби по вул. Кріпосній, 29. Для збереження, дослідження та музеєфікації унікальної споруди необхідно вилучити зазначену ділянку з приватного користування шляхом викупу та передати її до складу Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» разом із комплексом Михайлівського собору та іншими пам'ятками XI–XII ст., XVII–XVIII ст. До того ж, зображення пам'ятки лежить в основі герба міста Переяслава.

Найбільший інтерес учасників секції «Історія та етнографія Переяславщини XVI–XX ст.» викликали повідомлення про події Другої світової війни: окупаційний режим на Переяславщині у контексті реалізації плану «Ост»; особливості розгортання антифашистського руху; воєнне лихоліття за свідченнями очевидців; оstarбайтери Переяславщини.

31 травня 2007 р. учасники конференції відвідали залишки Спаської церкви-усипальні, собор св. архістратиґа Михаїла, Успенську церкву, церкву Воскресіння і Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини.